

Bir Sorunun Cevabı

Soru: Biliyoruz ki Amerika'da ekonomik krizin başladığı sırada dolar, euro karşısında büyük oranda değer kaybetti. Ancak ekonomik kriz Amerika'da hala sıcaklığını korumasına rağmen son günlerde doların euro karşısında değer kazandığını mülahaza ettik. O halde Amerika'da kriz hala sürmesine rağmen doların euro karşısında değer kazanmasının nedeni nedir?

Cevap: Bilindiği üzere kağıt paranın karşılığı yoktur. Bilakis kağıt paranın karşılığı onu çıkararak devletin ekonomisine bağlıdır.

Küresel ekonomik kriz, Amerika'da başlayınca dolar diğer mali evraklar karşısında değer kaybetti. Zira kriz, Avrupa'ya sıçrayınca Avrupa ekonomisi açısından bir sarsıntı oluşturdu ve dolayısıyla zayıflık Avrupa ülkelerindeki kağıt paraya da sıçradı. Bu da kısmen doların yükselmesine yol açtı. Çünkü değer kaybı, aynı şekilde Avrupa nakdini de kapsadı.

Bunun açıklığa kavuşması için deriz ki: Bir doların bir euroya denk olduğunu düşünelim. Amerika'da kriz baş gösterince Amerikan ekonomisi zayıfladı ve dolayısıyla mesela dolar %20 oranında değer kaybetti. Dolayısıyla euro karşısında %80'e denk olmaya başladı. Yani 1 euro 1,25 dolara denk gelir oldu. Ardından kriz Avrupa'ya sıçrayınca Avrupa ekonomisi zayıfladı, dolayısıyla euro mesela %10 oranında değer kaybetti. Yani euro, 1,25 olan dolar karşısında %90'na denk gelir oldu. Dolayısıyla euro, 1,125 dolara denk gelir oldu. Yani 1 dolar, euro karşısında $1/1,125 = \%88$ oldu. Yani gerçekte değer kaybetmesine rağmen dolar, %80'den %88'e yükselmiş gibi oldu. Aslında euro karşısında dolar, krizin Avrupa'ya sıçraması nedeniyle yükseldi. Muhtemelen dolar geriye dönecek ve özellikle krizin Avrupa'daki sarsıntısı ortadan kalktıktan ve ardından krizi teskin etmeye dönük tedbirler alınmasından sonra euro karşısında düşecektir. Zira Avrupa ekonomisi, ekonomik krizi teskin etmeye ve onunla bir arada yaşamaya Amerikan ekonomisinden daha muktedirdir.

Görüldüğü üzere yükselme, ülkelerin ekonomisinin zayıflamasına göre nispidir ve krizin ülke üzerindeki etkisi ne kadar büyük olursa nakdinin değer kaybı da o kadar büyük olacaktır. Dolayısıyla nakdinin değerinde yükselme veya düşüş olacaktır. Nitekim kriz, pek çok dünya ülkesine etki etmiştir. Dolayısıyla genel şekilde kağıt paranın değeri düşmüştür. Ancak krizin ülke ekonomisi üzerindeki etkisine göre bazıları düşmüş veya yükselmiştir ve kriz var olduğu sürece istikrarsızlık hali baki kalacaktır.

H. 24 Safer-ul Hayr 1430

M. 18.02.2009